

‘PÅ GRENSEN

Spisser grensekontrollen

Flere nye hjelpemidler og en styrket grensekontroll skal utgjøre fremtidens tollvesen.

EKSPRESSPILOT

Målet er å effektivisere og forbedre grensekontrollen.

DIALOG MED NÆRINGSLIVET

Tollvesenet og Skatteetaten møtte næringslivet.

JAKTEN PÅ FISKEKRIMINALITET

Regjeringen intensiverer jakten på ulovlig fangst.

PÅ GRENSEN

Et blad fra
Toll- og avgiftsdirektoratet
Postboks 8122 Dep., 0032 Oslo
www.toll.no
Tlf.: 22 86 03 00

Ansvarlig redaktør: Robert Haast
Redaktør: Karoline Carlsen
Design og redaksjonell rådgivning:
Millimeterpress
Trykk: Grøset
Opplag: 3500 eksemplarer
Forsidefoto: Terje Heiestad
Korrektur: Slett og rett korrektur og
språkvask

ISSN 1891-2486

Innspill og tips kan sendes til kaca@toll.no.

Spørsmål og henvendelser om abonnement og adresseendringer kan sendes til bentemarian.lynum@toll.no.

Dette magasinet er Svanemerket, som innebærer at trykksaken oppfyller kriteriene i henhold til en fellesnordisk miljømerking. Et Svanemerke betyr at denne trykksaken medfører mindre miljøproblemer enn andre produkter for bruk i samme hensikt. Det stilles også miljøkrav til emballasjen. Kriteriene revideres fortløpende etter hvert som ny kunnskap kommer til. Se www.ecolabel.no for mer informasjon.

Abonnenter mottar bladet i miljøvennlig innpakning fremstilt av nedbrytbar bioplast.

LEDER

Blålys på permanent basis

Regjeringen har besluttet at Toll- og avgiftsetaten får benytte utrykningsstatus og blålys på tjenestebiler på permanent basis og over hele landet. Dette fremgår av revidert nasjonalbudsjett 2015 som ble lagt fram i mai, og er et ledd i regjeringens arbeid med å styrke grensekontrollen.

Siden 2013 har bruk av utrykningsstatus og blålys vært et prøveprosjekt i Tollregion Øst-Norge. Evalueringen av prøveprosjektet har vist at dette har gitt bedre trafikk-sikkerhet ved tollkontroll langs landeveien, både for kontrollobjektene, for andre trafikanter og for Tollvesenets ansatte. De gode resultatene har ført til at regjeringen har besluttet å avslutte prøveprosjektet, og gjøre ordningen permanent.

SIKKERHET OG STYRKET KONTROLL

Dette er et viktig tiltak for å styrke grensekontrollen. Ved å benytte blålys er det lettere for tollerne å gi tydelige stoppsignaler og identifisere seg som et myndighetsorgan. Det bedrer sikkerheten både for tollerne og for trafikantene. Det er også et nyttig og effektivt verktøy ved gjennomføring av mobile kontroller. De mobile kontrollene har de siste årene blitt stadig viktigere for Tollvesenet. En stadig økende profesjonalisering av smuglervirksomheten, hvor det benyttes kontraspaning, følgebiler og kommunikasjonsutstyr, gjør det nødvendig at tollerne er på veien. Men en ting står fast: tollerne skal ikke drive forfølgelse (biljakt), slike situasjoner skal alltid håndteres av politiet.

JAKTER ULOVLIG FISKE

I dette nummeret av På grensen kan du lese mer om Tollvesenets rolle i forbindelse med kontroll mot ulovlig fangst og fiskerikriminalitet. På verdensbasis anslås omfanget av ulike typer fiskerikriminalitet å utgjøre om lag 15 prosent av all fangst. FN og INTERPOL knytter fiskerikriminalitet opp mot annen grensekryssende

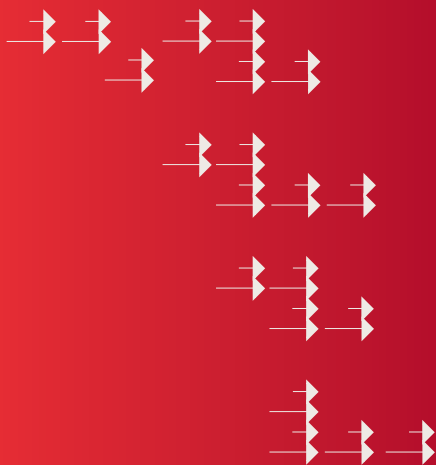
organisert kriminalitet som korrupsjon, hvitvasking, menneskehandel og smugling.

Tollvesenets innsats er i første rekke rettet mot eksportkontroll. Blant annet ønsker man å avdekke laster som ikke er deklarerert, laster som er underdeklarerert (at lasten er større en hva papirene tilsier), at det deklarerer feil fiskeslag og så videre.

Dette arbeidet er et godt eksempel på det omfattende samarbeidet som Tollvesenet har både med andre etater i Norge og med andre land. I Norge samarbeider vi tett med blant annet Fiskeridirektoratet og Skatteetaten om kontroller. Internasjonalt jobber vi både gjennom det nyopprettede Nord-Atlantisk Fiskerietterretning (NA FIG), og gjennom tollavtalene vi har med andre lands tollmyndigheter. Tollvesenets oppgave er å sørge for at eksportpapirene fra Norge er til å stole på, og at importlandet får de inntektene de skal ha. Eksportkontroller bidrar til at vi kan sikre et godt omdømme og at Norge framstår som en seriøs handelspartner.

Bjørn Røse
toll- og avgiftsdirektør

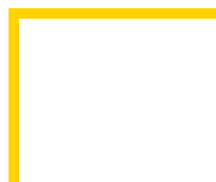
INNHOOLD

15

GRENSESPRENGENDE

Hvert eneste døgn passerer det i snitt 10 000 personbiler og 1200 trailere forbi tollstasjonen på Svinesund. Det ble i løpet av 2014 gjennomført til sammen 50 267 godskontroller, med en treffprosent på 8,6.

04

05

06

10

12

15

16

17

18

20

22

23

24

26

04 ÅRSAVGIFTEN
Sogn og Fjordane er det fylket der flest køyretøyeigarar har betalt innan fristen.

05 BLÅLYS TIL HELE LANDET
Etter to års prøveprosjekt blir blålys tilgjengelig for alle tollregionene.

06 EN ROBUST ETAT
Når Skatteetaten overtar flere av Tollvesenets oppgaver 1. januar, skal det stå en robust etat tilbake.

09 FAKE, FAKE, FAKE
Piratkopiering er et omfattende samfunnsproblem som øker.

10 EKSPRESSPILOTEN
Godsmengda til Noreg aukar raskt, særleg på landevegen. Det krev nye løysingar på grensa.

12 MØTTE NÆRINGSLIVET
Prosjektledelsen i Skatteetaten og Tollvesenet møtte næringslivet.

20 SVART FISKE GIR SVART HAV
Regjeringen intensiverer jakten på ulovlig fangst og fiskerikriminalitet.

22 MED KJÆLEDYR PÅ FERIE
Skal du ha med deg firbeinte familiemedlemmer, må du hugse på nokre viktige punkt.

23 KLAR FOR NY FASE
1. juni tok Louise Holtoug Amundsen over sjefsstolen i Tollregion Oslo og Akershus.

24 FULL KONTROLL
Kjetil Olsen er en av de første aspirantene ved tollutdanningen møter.

KORT OM ALT

621 980

SIGARETTAR FUNNE I BIL

Det største sigarettbeslaget hittil i år blei gjort på Kongsvinger 19. april på E16 ved Masterudkryset. Til saman blei det funne 621 980 sigarettar i ein latviskregistrert lastebil. Det var då sjåføren skulle reparere det eine framhjulet at tollarane blei mistenksame. Dei reagerte på at lasteromet verka for kort, og oppdaga sigarettkartongar i eit spesialkonstruert rom. Det blei òg funne 11,4 liter brennevin og 44 957 kroner.

BLIR AVSKILTA: Er ikkje årsavgifta betalt no, risikerer du å få bilen avskilta.

Sogn og Fjordane best til å betale

Tollvesenet måtte i april sende ut 305 000 krav på ubetalt årsavgift. Til saman skulda bileigarane staten 780 millionar kroner. I februar sende Tollvesenet ut 3,6 millionar krav om årsavgift.

Betalingsfristen var 20. mars, men likevel var det 8,4 prosent som ikkje klarte å betale rekninga i tide.

Sogn og Fjordane er det fylket der flest køyretøyeigarar har betalt innan fristen. Her er det berre 6 prosent av årsavgiftskrava som ikkje er betalte. Finnmark er derimot det fylket der færrest har betalt. Her fekk heile 9,4 prosent purringar i posten.

6. mai var fristen for å betale purringa.

Då hadde nesten halvparten av eigarane som hadde fått purregebyr betalt kravet.

Tollvesenet har sendt ut vedtak om avskilting og registreringssperre til dei som ikkje har betalt årsavgifta. Det er 123 000 køyretøy som risikerer avskilting. I september vil Tollvesenet sende dei krava som framleis ikkje er betalte til Statens innkrevjingssentral for tvangsinnkrevjing. ■

TOLLDAGEN 2015

2. november møtest næringslivet og Tollvesenet til seminar i Oslo. Då blir Tolldagen 2015 arrangert. Målgruppa for seminaret er verksemder som har oppgåver knytte til import og eksport av varer. Dei kan ha nytte av å ha ein dialog med Tollvesenet og andre innanfor same næringsgrein. 250 personar deltok på Tolldagen i 2014. Innspel til tema for dagen kan sendast til tolltag@toll.no. ■

KAN BRUKE HJULLÅS

Tollvesenet, politiet og Statens vegvesen kan no bruke hjullås for å halde tilbake køyretøy. Det blei vedteke i statsråd 17. april, og lovendinga tok til å gjelde 1. mai. – Vi har sett at særleg utanlandske sjåførar unndreg seg bøter dei får. Det er uheldig. Derfor er det nødvendig å gi utvida høve til å halde tilbake køyretøy, seier samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen. ■

VERDA RUNDT

Overraskande lik beslagsutvikling

I mai var kontrollkontoret på Gardermoen vert for det årlege nordiske flyplassmøtet. Eit viktig tema under møtet var korleis dei ulike flyplassane opplever trendar og utfordringar.

Møtet avslørte tidleg at trend- og beslagsutviklinga i dei nordiske landa er overraskande lik, og flyplassane har nesten dei same opp- og nedgangane blant anna når det gjeld beslag.

– Faglege utfordringar står sjølvsagt i fokus, men desse møta er òg eit godt høve til å bli betre kjend med kollegaer med tilsvarande ansvarsområde, seier kontorsjef Tor Fredriksen ved kontrollkontoret på Gardermoen.

I tillegg til å utveksle erfaringar i samband med trendane, diskuterte deltakarane nytt teknisk utstyr og tryggingstiltak for tenestemenn på hovudflyplassane.

– Alt i alt eit svært godt møte der vi fekk fokusert på felles utfordringar, seier Fredriksen.

Deltakarane nytta òg høvet til å avtale og planleggje nye fellesaksjonar.

– Mange land misunner oss det gode nordiske tollsamarbeidet, og det blir omtalt som nokså unikt, seier kontorsjefen.

I 2016 skal det nordiske møtet haldast i Finland. ■

Revidert statsbudsjett: Blålys til hele landet

Etter to års prøveprosjekt blir blålys tilgjengelig for alle tollregionene. I tillegg får tre regioner pepperspray.

Tekst: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 92 26 10 20

Siden sommeren 2013 har tollregion Øst-Norge deltatt i prøveprosjektet med bruk av blålys og utrykningsmyndighet. Prosjektet har gitt så positive resultater at regjeringen nå gjør ordningen permanent over hele landet.

– Regjeringen ønsker å styrke Toll- og avgiftsetatens grensekontroll, og har besluttet at etatens kjøretøy fra 1. juli 2015 skal kunne benytte utrykningsstatus og blålys på permanent basis og over hele landet, skriver regjeringen i revidert statsbudsjett.

Tollvesenet har kjempet for blålys lenge. I Sverige har blant annet Tullverket hatt utrykningsmyndighet i 15 år.

TAR TID

Evalueringen av prosjektet har vist at tiltaket gir vesentlig bedre trafiksikkerhet ved tollkontroll langs landeveien, samtidig som etatens mobile kontrollere er blitt mer effektive. Tiltaket er en viktig oppfølging av regjeringens ambisjon om styrket grensekontroll, står det i det reviderte budsjettet.

8,2 millioner kroner til opplæring av tjenestemenn og blålys på tjenestebiler er avsatt i forslaget til revidert nasjonalbudsjett.

– Både opplæringen av tollere som utryknings sjåfører og andusprosesser for anskaffelse av blålysutstyr vil naturlig ta noe tid, sier avdelingsdirektør Hege Elisabeth Thømt i administrasjonsavdelingen i Toll- og avgiftsdirektoratet.

Blant vilkårene for bruken av blålys ble det allerede under prøveordningen bestemt at Tollvesenet ikke har anledning til å drive biljakt. Dette blir videreført når prosjektet blir permanent.

UTRYKNING: Nå skal biler over hele landet utstyres med blålys. Men før tollerne får utrykningsmyndighet, må de gjennom grundig opplæring.

PEPPERSPRAY

1. januar starter også en prøveordning som gir utsatte grupper i grensekontrollen mulighet til å benytte pepperspray som selvforsvarsmiddel. Prosjektet skal vare i to år før det evalueres, og tollregionene Øst-Norge, Midt-Norge og Nord-Norge er foreslått å delta i prosjektet.

– Tjenestemenn som kan utstyres med pepperspray tjenestegjør i grensekontrollen på landeveis grense og på ubemannede steder, sier avdelingsdirektør Eivind Kloster-Jensen i kontrollavdelingen i Toll- og avgiftsdirektoratet. I instruksjonen til prøveprosjektet legges det stor vekt på at peppersprøyen kun skal benyttes i nødverge. Instruksjonen ble sendt på høring til tollregionene og hadde frist 22. mai. Nå behandles svarene, og endringer vurderes før den endelige instruksjonen

godkjennes. Før tjenestemennene får bruke peppersprøyen, vil de få grundig opplæring. Det vil også bli tema under tollerutdanningen.

– Vi vil se til svensk tollvesen og opplæringen de har, og søker også samarbeid med Politihøgskolen, sier Kloster-Jensen.

I Sverige har Tullverket hatt pepperspray siden 2007.

For at det skal bli mulig å gjennomføre prøveprosjektet, må Tollvesenet gis dispensasjon fra våpenforskriften som forbyr pepperspray. Dette ligger nå til behandling hos Politidirektoratet. Målet er at alle avklaringer og beslutninger knyttet til instruks, opplæring og dispensasjon fra våpenforskriften blir gjort i 2015, slik at etaten kan sette i gang prøveordningen første halvår i 2016. ■

Viktige hjelpemidler: For å styrke grensekontrollen ønsker Tollvesenet skiltsende kameraer på samtlige grenseoverganger.

Prosjekt «Nye Toll»

Skal på kort sikt etablere en organisasjon som sikrer effektive og gode tjenester per 1. januar 2016. På lengre sikt skal organisasjonsutviklingsprosjektet ivareta Tollvesenets lang-siktige og strategiske utviklingsbehov.

Bygger et robust Tollvesen

Tollvesenet skal være en robust etat, også etter at Skatteetaten overtar flere av Tollvesenets oppgaver 1. januar. Det forsikrer prosjektledelsen i «Nye Toll».

Tekst: Thore Simenstad | thore.simenstad@toll.no

– Vi skal både sikre en smidig vareførsel ved grensepassering og avdekke grensekryssende kriminalitet, sier prosjektleder Karianne Løken. Hun forsikrer at oppgavene ikke er selvmotsigende.

– Næringslivet skal fortsatt være sikret god service i det fremtidige Tollvesenet, sier hun.

I 2014 toppet Tollvesenet Verdensbankens logistikkrantering. Prosjektledelsen ønsker å se etaten trone på toppen igjen.

– Tollvesenets oppgave er å sikre en effektiv og korrekt vareførsel over grensene og å tilby næringslivet flere elektroniske tjenester, sier Løken.

GOD LOGISTIKK PÅ GRENSEN

En viktig del av Tollvesenets strategi er å bidra til rettferdig konkurranse for næringslivet. Det krever god logistikk ved grensepasseringene, med risikobasert kontroll hvor lovlydige slipper raskt igjennom.

I dag koordinerer og utfører Tollvesenet arbeid på grensen på vegne av en rekke andre etater og tilsyn.

– Dette er viktig for at varestrømmene skal gå mest mulig uhindret, og disse oppgavene vil bestå i Tollvesenet, sier prosjektlederen. Tollvesenet skal fortsatt ha ansvaret for vareførselen, og vil også i fremtiden kontrollere i etterkant av grensepassering for å forsikre at deklarasjonen om vareførselsopplysningene samsvarer med de faktiske forholdene.

Prosjektleder: Karianne Løken Foto: Terje Heiestad

NY TEKNOLOGI

Tollvesenet vil ta i bruk ny teknologi for å utvide og gjøre samhandlingen med næringslivet mer smidig. Dette for å tilfredsstille næringslivets behov, men den økte vareførselen tvinger også frem nye løsninger.

Fra 2012 til 2014 økte antall innførselsdeklarasjoner med en halv million. Utførselsdeklarasjoner økte med 200 000 i samme periode, og Tollvesenet håndterte i 2014 mer enn sju millioner deklarasjoner. Økningen er en stor utfordring for etaten.

– Vi tror handelen med utlandet vil øke år for år. Derfor er det nødvendig å satse kraftig på kontroll av post- og kurerendinger og internettetretning, sier Karianne Løken.

SAMFUNNSBESKYTTELSE

En av Tollvesenets viktigste oppgaver er å beskytte samfunnet mot kriminalitet og overtredelser på grensen. I 2014 ble det gjennomført 215 000 grensekontroller, noe som ga 35 000 beslag. Tallene omfatter 4000 narkotikabeslag, en økning på 1000 beslag fra 2012. Noe av årsaken til den store økningen henger sammen med mulighetene for å bestille narkotika og andre forbudte varer på Internett og få det levert hjem.

Tollvesenet ønsker å avdekke og stoppe flere narkotikapartier og smuglerlaster med alkohol og sigaretter på grensen, men også å øke avdekking av smugling i lovlige laster. ➔

- De siste årene har vist at terrororganisasjoner banker på de norske grensene, og det betyr økte utfordringer for oss, politiet og andre kontrolltater. Alle former for kriminalitet kan eller blir brukt til å finansiere terror. Narkotikasmugling, smugling av alkohol og sigaretter, import av falske merkevarer, dopingmidler og forbudte legemidler gir alle rask fortjeneste og penger som kan sprøytes inn i terrornettverk og terrorhandlinger. Vi vil bidra til å stanse dette, sier Løken

VIKTIGE HJELPEMIDLER

For Tollvesenet er det viktig å sikre informasjon om varestrømmer så tidlig som mulig. Dermed kan tollerne velge ut de riktige personene, varesendingene og transportmidlene til kontroll, slik at smuglingsforsøk kan avdekkes.

Et godt hjelpemiddel i smuglingsbekjempelsen er skiltlesende kameraer. Nå ønsker Tollvesenet skiltlesende kameraer på samtlige grenseoverganger, i tillegg til tilstrekkelig lagringstid til å foreta nødvendige risikovurderinger og få god kunnskap om det lokale smuglingsbildet.

I mer enn ti år har Tollvesenet brukt mobile skannere i grensekontrollen. Skannerne har avdekket forsøk på å smugle inn betydelige partier narkotika, alkohol og sigaretter, og er i tillegg tidsbesparende. Kombinasjonen dyktige tjenestemenn, gode tjenestehunder og skannere har vist seg som uvurderlige hjelpemidler.

Regjeringen har åpnet for at Tollvesenet får utrykningsstatus for sjåførere og tjenestemenn over hele landet fra 1. juli. Det ligger en omfattende opplæring bak før tollerne kan sette på blålyset, men det har vist seg å være et godt hjelpemiddel for å varsle andre trafikanter om at de blir stoppet av en kontrolltater. – Mobile tollpatruljer øker oppdagelsesrisikoen, og det nye Tollvesenet skal være mer til stede og mer synlig ved grenseovergangene, sier prosjektleder Karianne Løken.

ØNSKER NYE OPPGAVER

Tollvesenet ønsker å videreutvikle arbeidet på grensen, og er villig til å påta seg nye oppgaver som utnytter etatens fortrinn som grensemyndighet. Da Toll- og avgiftsdirektør Bjørn Røse i november leverte sin hovedutredning til finansminister Siv Jensen, inne-

Nye oppgaver: Tollvesenet har også overlevert regjeringen ønske om nye oppgaver som utnytter etatens fortrinn som grensemyndighet. Foto: Cgarlotte Sverdrup

holdt den et ønske om utvidede oppgaver.

Aktuelle oppgaver er etterforsknings- og påtalekompetanse i de minst alvorlige straffesakene. – Vi ønsker mer kompetanse til å behandle saker som ville blitt møtt med forelegg hos politiet. Kompetansen til å gi forenklet forelegg har Tollvesenet allerede hatt i mange år, sier Løken. Dette er oppgaver som må detaljtrudes i samarbeid med relevante myndigheter.

– Vi kan også påta oss en større grad av kontroller av transportmidler på landevegen for å bedre sikkerhet på vegene. Blant annet bør Tollvesenet ha mulighet til å gjennomføre promillekontroller, som svensk tollvesen har. Kontroller av fartøy og kontroll av ISPS-havner er ytterligere kontrollområder hvor Tollvesenet kan bistå og bidra til økt samfunnsbeskyttelse på vegne av sjøfarts- og miljømyndigheter, sier prosjektlederen.

BEVARE OG SIKRE KOMPETANSE

Det nye Tollvesenet skal sikre seg nødvendig kompetanse til å utføre alle oppgavene.

– Vi ønsker å utdanne flere tollere, både for å øke mannskapsstyrken og for å erstatte tjenestemenn ved avgang. Vi vil fremdeles ha behov for enhettolleren, som kan håndtere flere oppgaver og som sikrer oss fleksibel ressursutnyttelse, men vi ser også for oss økt spesialisering for å takle mer komplekse oppgaver, sier Løken.

Prosjektlederen påpeker at det trengs tollere og annen kompetanse til etterrettingsarbeid, risikovurderinger og analysevirksomhet.

– Vi trenger godt skolerte jurister til de nye juridiske oppgavene og som saksbehandlere. Vi trenger økonomer, samfunnsvitere og kommunikasjonsrådgivere. ■

Fake, fake, fake

Piratkopiering er et omfattende samfunnsproblem som øker. Europol har det som et av sine satsingsområder fram til 2017.

Tekst: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 92 26 10 20

Falske vesker og merkeklær er piratkopiering de fleste kjenner til. En undersøkelse blant innbyggere i EU viser også at 34 prosent synes det er helt greit. Det er utfordringen offentlige myndigheter og private aktører står overfor i et samfunn der problemet vokser.

– Økt piratkopiering blandet med manglende kompetanse på området gjør dette til en risikosport for samfunnet, sa fagdirektør for forskning og innovasjon i Nærings- og fiskeridepartementet, Eivind Lorentzen, da Norwegian Anti Counterfeiting Group (NACG) i mai arrangerte seminar om varemerkeforfalskning.

TUSEN MILLIARDER DOLLAR

Problemene knyttet til piratkopieringen er sammensatt. Kommersiell aktører risikerer økonomiske tap, og i 2015 er det på verdensbasis beregnet at varemerkeforfalskningen vil ha en samlet verdi på tusen milliarder dollar. Samtidig kan produktene som kopieres være livsfarlige, og ofte er det organiserte kriminelle som står bak.

– De fleste vet at Louis Vuitton-vesken de kjøpte for 50 kroner i Tyrkia er falsk. Men hva skjer når sprøytemidlene brukt på eplene du kjøper er falske, felgene på bilen din er forfalsket og legemiddelet du tar er falskt? spør Chris Vansteenkiste. Han er leder for Europol IP Crime Unit, som forfølger piratkopiering og brudd på immaterielle rettigheter over hele Europa.

– Varemerkeforfalskning kan drepe, sier han, og viser til skrekkeksempler der personer har fått store helseskader ved å bruke falske legemidler. Forfalskningen har gått så langt at Europol finner falske produkter som egg, airbager, kondomer, bildeler og mye mer. Fellesnevneren for produktene som blir avslørt er at de ofte inneholder farlige stof-

PIRATKOPIER: Disse stolene er falske, og ble beslaglagt og destruert av tollkontoret i Skippergata. Foto: Tollvesenet

fer eller har sikkerhetsmangler som utgjør en risiko for forbrukeren.

EN PIONER

NACG og Eivind Lorentzen påpeker at kampen mot piratkopiering er viktigere enn noen gang.

– Svært mange i Norge beskytter ikke innovasjonene sine. Kompetansen og bevisstheten rundt immaterielle rettigheter er for lav, sa Lorentzen under seminaret. Han peker på at det i fremtiden er viktig med et godt myndighetssamarbeid nasjonalt, et internasjonalt samarbeid og en kompetanseheving. Blant tiltakene fra regjeringen er kampanjen velgekte.no, som startet i mars. Nettstedet er et samarbeidsprosjekt mellom ulike myndigheter, deriblant Tollvesenet.

– Tollvesenet er en pioner i arbeidet mot piratkopiering, sier styreleder Christoffer Vedal i NACG. For fem år siden gjorde Tollvesenet mange beslag. Ringvirkningene ble at etaten har fått større handlingsrom og at strafferammene for brudd på immaterielle rettigheter har økt. I 2014 ble det gjort 281 beslag av 69 000 falske merkevarer. Verdien er anslått til 30 millioner kroner hvis varene hadde vært ekte. Hittil i år har tollkontoret i Skippergata i Oslo hatt ti alvorlige overtredelser.

– Vi har avdekket 42 falske designmøbler til en verdi av over 880 000 kroner, 224 falske designerlamper med en verdi av 740 000 kroner og 480 parfymekopier verdt 230 000 kroner, sier tolloversinspektør Oai Tsan.

Seniorrådgiver Viggo Elster i Tollvesenet jobber tett med problematikken.

– Alt kopieres, og det meste blir sendt i forsendelser som er laget for å gå under radaren til Tollvesenet, sier Elster. ■

Fakta

PIRATKOPIERING

Piratkopiering er bevisst etterligning av et varemerke, et opphavsrettslig beskyttet verk, et design eller patent. Immaterielle rettigheter (IPR/IP) er beskyttelse av oppfinnelser, forfatter- og kunstnerarbeid, symboler, navn, logoer, design og andre innovasjoner. Europol er EUs organisasjon for politisamarbeid innen kriminaletterretning. NACG er en politisk uavhengig og ideell forening som arbeider for å forhindre piratkopiering og handel med slike produkter.

Ekspresspiloten

Aukande varestraum til Noreg, grensekontroll under press og fleire godskøyretøy er ei utfordring for Tollvesenet og næringslivet. Ekspressfortolling kan vere løysinga, men først skal konseptet testast ut i ein pilot.

Tekst: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 922 61 020

Nokre av dei største utfordringane på grensa heng saman med at godsmengda til Noreg aukar raskt, særleg på landevegen, og at kontrollen må gjennomførast under sterkt tidspress.

For å utbetre og effektivisere grensekontrollen har Tollvesenet gått nøye gjennom alle norske inn- og utførselsprosedyrar. Blant over hundre utbetningsforslag er 17 valt ut. Etatsavdelinga for toll, meirverdi og vareførsel (TMV) har gitt utviklingseininga si i oppdrag å følgje opp dei 17 forslaga.

– I samband med effektivisering av vareførselen inn til Noreg er ekspressfortolling eit av dei mest spanande prosjekta vi jobbar med no, seier prosjektleiaren Marianne Riise i TMV Utvikling.

STØRST UTFORDRING

Sidan våren 2014 har ei prosjektgruppe under leiing av Riise jobba med ekspressfortolling på landevegen, som er éi av tilrådingane frå den samfunnsøkonomiske analysen TMV Utvikling har gjennomført. Piloten er planlagt gjennomført ved Ørje tollstad. Prosjektet er no i gong med detaljplanlegging rundt ei ekspressfortollingsprosedyre.

I første omgang har prosjektet fokus på landevegstransport, for det er her utfordringa er størst.

– Når piloten er gjennomført, og så framten er vellykka, er det aktuelt å vurdere om ordninga bør innførast på fleire tollstader og fleire transportmåtar, seier Marianne Riise.

FØR GRENSA

I dag får Tollvesenet ofte lite informasjon om last og transportmiddel før grensepassering, og det er vanskelig å starte deklarasjonsbehandlinga og risikovurderinga før sjåføren

LEIAR: Seniorrådgivar Marianne Riise i avdelinga for toll, meirverdi og vareførsel leier gruppa.

DETALJPLANLEGGINGA: Prosjektgruppa planlegg detaljane i konseptet.

melder seg i ekspedisjonen på grensa.

Ved ekspressfortolling skal informasjon om varene på transportmiddelet, transportør/sjåfør, varemottakar og transportmiddel leverast til Tollvesenet før transporten kjem til grensa.

Dermed skal behandlinga av deklarasjonar og vurderinga av risiko vere gjort før transporten kjem til Noreg, noko som skal føre til ein raskare og meir målretta kontroll og redusert ekspedisjonstid når alt er i orden. Ifølgje prosjektleiaren er målet å etablere ei rask og meir straumlinjeforma løysing som gjer planlegginga meir føreseieleg både for Tollvesenet og næringslivet.

– Når køyretøya kjem til grensa, blir dei

PILOT: Vil effektivisere og utbetre grensekontrollen.

som har alt i orden anten sende rett gjennom på grønt lys, eller dei får raudt lys og må inn til vidare kontroll, forklarar Riise.

TEKNOLOGISKE LØYSINGAR

All informasjon om transporten skal sendast inn til Tollvesenet elektronisk, og prosjektgruppa jobbar no med å finne den beste teknologiske løysinga for å identifisere køyretøyet når det kjem til grensa.

Eit mogleg verktøy som blir vurdert, er bruk av AutoPass. Det blei i 2014 påbode for alle køyretøy over 3,5 tonn som bruker det offentlege vegnettet i Noreg. Ved hjelp av brikka skal køyretøyet identifiserast og sendast vidare eller inn til ytterlegare kontroll. Identifiseringa skal skje inne på raud

sone. Då må alle køyretøya senke farten forbi grensekontrollen, og passere gjennom Tollvesenet sitt område slik at det alltid vil vere mogleg å gjennomføre kontroll der og då.

POSITIVT NÆRINGS LIV

– Det er ikkje berre tollvesenet som tener på ei meir effektiv grensepassering, det gjer næringslivet òg, seier Riise.

Transportørar, speditørar, importørar og eksportørar har derfor vore inviterte inn i prosjektet i referansegrupper.

– Tilbakemeldingane har vore positive, seier prosjektleiaren. I prosjektet vil det vere behov for nokre aktørar som pilotdeltakarar.

– Det er alt fleire selskap som har kontakta oss og ønskjer å vere med, men vi må komme

tilbake til dette på eit seinare tidspunkt, seier Riise.

No som Ørje er vald ut som pilot, held arbeidet med planlegginga fram for fullt. Neste fase vil vere gjennomføringa av sjølv piloten.

– No skal vi designe ei god løysing som effektiviserer fortolling- og kontrollmoglegheitene i tillegg til mest mogleg korrekte deklarasjonar, seier Marianne Riise.

For prosjektleiaren er det viktig å sikre at dei finn ei løysing som gir gevinstar både for næringslivet og Tollvesenet.

– Det skal lønne seg å etterleve regelverket, og tollvesenet får gode føresetnader for å vurdere dei sendingane som det er størst grunnlag for å kontrollere, seier ho. ■

Fakta

EKSPRESSFORTOLLING

- Ekspressfortolling er eitt av tre konkrete prosjekt TVM Utvikling jobbar med for å effektivisere vareførselsprosessane.
- Tolv personar deltek i prosjektgruppa, deriblant representantar frå Tollregion Aust-Noreg og fleire avdelingar i Toll- og avgiftsdirektoratet.

Skal ivareta nærings

– I arbeidet med overføring av avgifter fra Tollvesenet til Skatteetaten, har vi vært opptatt av å ivareta næringslivets behov, var budskapet fra de to etatene.

Tekst: Tore Skår | tore.skar@toll.no

Foto: Terje Heiestad

Representanter fra næringslivet møtte mandag 1. juni representanter fra Skatteetaten og Tollvesenet for å gi innspill til arbeidet med å overføre forvaltningsansvaret for særavgifter og innførselsmerverdiavgift til Skatteetaten. Dette var det første møtet i referansegruppen for næringslivet i år, og flere møter er planlagt til høsten.

GODT SAMARBEID

Tord Bern Hansen og Svein Rustad, som er programledere for henholdsvis Skatteetatens og Tollvesenets arbeid med oppgaveoverføring, fortalte at samarbeidet mellom etatene fungerer godt. Etatene finner gode løsninger som skal ivareta alle parter.

– Vi har flere ganger underveis i arbeidet stoppet opp og spurt oss selv hva som vil være de beste løsningene for avgiftsinnkrevningen i framtiden. Og ved flere anledninger har vi valgt å sette næringslivets behov framfor etatens behov for kontroll, sa Bern Hansen.

OVERFØRING PÅ HØRING

Referansegruppen for næringslivet fikk en gjennomgang av Finansdepartementets høring «Overføring av forvaltningsoppgaver til Skatteetaten, herunder ny ordning for merverdiavgift ved innførsel».

– Jeg vil anbefale næringslivets representanter å lese høringen og proposisjonen til revidert nasjonalbudsjett. Her er det mye god lesning. Blant annet får man en god oversikt over hvilke oppgaver som skal overføres. Og jeg vil oppfordre næringslivet å levere høringssvar dersom man har innspill, sa Torill Hagen, som er tidligere avdelingsdirektør i særavgiftsavdelingen i Toll- og avgiftsdirektoratet. Fra årsskiftet har hun

GODT SAMARBEID: Svein Rustad tok over som programleder i Tollvesenet fra 1. juni. Han påpeker at etatene har samarbeidet godt.

FINNER GODE LØSNINGER: Programleder Tord Bern Hansen fra Skatteetaten er opptatt av å finne gode løsninger for næringslivet.

jobbet i Skattedirektoratet med oppgaveoverføringen.

AVGIFTER OVERFØRES

Hagen kunne fortelle at alle motorvognavgiftene skal over fra Tollvesenet til Skatteetaten fra 1. januar 2016. Det samme gjelder for særavgifter, for avgiftsbetalere som er registrerte særavgiftspliktige. Det gjelder i stor grad større næringsvirksomheter. Alt fra søknad om registrering, oppfølging av avgiftsrapportering og etterkontroll vil være Skatteetatens ansvarsområder fra 2016.

For innførselsmerverdiavgift er det foreslått en ordning med utsatt avregning. Dette er en ordning hvor de merverdiavgiftspliktige innberetter, beregner og betaler innførselsmerverdiavgiften i det innenlandske systemet. Ordningen trer i kraft først fra 1. januar 2017, og Skatteetaten overtar ansvaret for merverdiavgiften fra dette tidspunkt. Når det gjelder uregistrerte særavgiftspliktige og uregistrerte merverdiavgiftspliktige, det vil si privatpersoner eller virksomheter som ikke er registrerte avgiftspliktige og som importerer avgiftspliktige varer, vil det

inntil videre ikke være endringer fra dagens system. Avgiften vil fortsatt bli fastsatt i tolldeklarasjonen.

Seniorrådgiver Magne Hansen fra Tollvesenet gjorde rede for noen av de praktiske endringene:

- Det blir et skille mellom tolldeklarasjon og merverdiavgift – endringer må gjøres adskilt.
- Adskilte vurderinger: Avgiftsgrunnlaget

vurderes av Skatteetaten, mens tollverdi, klassifisering, opprinnelse o.l. ved fortolling vurderes av Tollvesenet.

- Omberegninger gjøres gjennom dagens system.
- Innkreving gjøres av Skatteetaten.
- Informasjon og veiledning: Tollvesenet vil fortsatt veilede om inn- og utførsel, mens Skatteetaten overtar informasjonsansvaret for avgifter.

Tom Rune Nilsen fra NHO LT påpekte at det er viktig for næringslivet at etatene fortsetter med et godt samarbeid og finner gode løsninger til beste for næringslivet. Maj Hines Grape fra NHO mente det kunne bli positivt å få samlet skatter og avgifter i en og samme etat. Begge tok til orde for dialog og informasjon om det som skal skje.

MOTORVOGNAVGIFTER OVERFØRES: Tollvesenet og Skatteetaten møtte næringslivet for å informere om status i arbeidet med å overføre særavgiftene og innførselsmerverdiavgift til Skatteetaten. Overføringen skal være slutført ved årsskiftet. Engangsavgift på bil er blant avgiftene som skal overføres.

VIL HA DIALOG

Karine Rikheim leder arbeidet med innføring av de nye oppgavene i Skatteetaten. Totalt skal 358 årsverk overføres fra Tollvesenet til Skatteetaten i forbindelse med overføringen. Rikheim inviterte næringslivet til dialog for å sikre en god prosess rundt endringene som skal skje.

– Vi håper å få hjelp fra dere til å videreformidle informasjon til deres medlemmer. Vi stiller også gjerne opp på de møteplasser dere måtte ha for å informere om endringene, sa Karine Rikheim. ■

Bakgrunn

EN BEDRE SKATTE- OG AVGIFTSFORVALTNING

Regjeringen har i Sundvolden-erklæringen sagt at den ønsker å effektivisere offentlig sektor. I tråd med dette har regjeringen varslet en rekke tiltak i skatte- og avgiftsforvaltningen:

- Statens innkreivingsentral innlemmes i Skatteetaten fra 1. januar 2015.
- Forvaltningen av særavgifter og merverdavgift ved innførsel skal overføres fra Toll- og avgiftsetaten til Skatteetaten fra 1. januar 2016.
- Det tas sikte på å overføre skatteoppkreiverfunksjonen fra kommunene med virkning fra 1. januar 2016.
- Det tas sikte på å overføre forvaltningen av dokumentavgiften fra Kartverket til Skatteetaten fra 1. januar 2016.
- I tillegg til dette har Skatteetaten fått i oppdrag å vurdere sin kontorstruktur med sikte på å redusere antall kontorer.

Hva mener næringslivet?

Oppgaveoverføringen skal være klar innen 1. januar 2016. Vi spurte noen av representantene fra næringslivet som deltok på møtet med etatene om hvilket inntrykk de sitter igjen med:

- Har du inntrykk av at Skatteetaten og Tollvesenet er i rute?
- Hva blir det viktigste fram mot overføringstidspunktet?

DAG-MORTEN ÅRVIK / SENIORRÅDGIVER I POSTEN NORGE AS

Foto: Tollvesenet

1. Ja, jeg oppfatter at begge etatene synes å være i rute, selv om det fremdeles mangler enkelte viktige avklaringer om hvem som i praksis skal gjøre hva. Særlig innenfor noen typer saksbehandling og ved behov for TVINN-korrigeringer, så oppfatter jeg at næringslivet i praksis vil måtte forholde seg til to etater, mot at vi i dag bare forholder oss til tollvesenet.
2. For oss er det viktig å oppleve at våre innsigelser og råd blir hørt. Vi ønsker oss en helt sømløs overgang, at eksisterende toll- og fagkompetanse opprettholdes, og at disse oppgavene uansett ivaretas underveis. Næringslivet og våre ulike problemstillinger må for all del ikke bli noen kasteball mellom to etater. Hele prosjektet er omfattende og ressurskrevende hos begge etater, og dette er noe vi faktisk har kunnet merke.

MAJ HINES GRAPE / ADVOKAT I NHO, AVDELING FOR SAMFUNNSØKONOMI OG SKATT

Foto: NHO/Moment Studio

1. Ja, det virker slik. Vanskelig å bedømme fra utsiden kanskje. Ikke unaturlig om det har vært noe skepsis internt, særlig i tolletaten som mister en del oppgaver. Inntrykket utad er imidlertid at etaten innretter seg lojalt til endringene.
2. Løpende informasjon og mulighet for innspill fra organisasjoner og næringsliv. Praktiske endringer i regelverk og rutiner må formidles tydelig i forkant.

OLUF BJØRNDAL / ADVOKAT/FAGSJEF JURIDISK, NORSK OLJE OG GASS

Foto: Norsk olje og gass

1. Ja, jeg tror absolutt at de to etatene er i rute hva gjelder endringene. Mitt inntrykk er at prosessen synes å være godt planlagt og gjennomført, selv om dette var et politisk initiativ og som sådan ikke fundert i de to etatene. Det virker som om det er satt av tilstrekkelig med ressurser for å kunne få dette til i henhold til plan.
2. Jeg tror det viktigste for næringslivet er at det blir gitt tilstrekkelig med informasjon tidlig nok. Her vil jeg berømme de to etatene som tidlig i prosjektet nedsatte referansegruppen fra næringslivet. Informasjon er gitt stegvis i prosjektet, men må nå ut i større bredde slik at selskaper og næringsdrivende blir gjort kjent med dette. Her tror jeg det er et klokt valg å benytte organisasjonene i næringslivet som promotor for slike informasjonsmøter.

Grense- sprengende

Hvert eneste døgn passerer det i snitt 10 000 personbiler og 1200 trailere forbi tollstasjonen på Svinesund.

TEKST Karoline Carlsen | kaca@toll.no
FOTO Terje Heiestad

I 2014 ble det gjort flere større beslag på trailere og vogntog på vei inn i Norge.

Det ble i løpet av året gjennomført til sammen 50 267 godskontroller, med en treffprosent på 8,6.

NY MODUS

På Svinesund har de avslørt flere trailere fullastet med alkohol, og kontorsjef Wenche Fredriksen opplever at flere smuglere nå endrer modus.

– Før var det nesten bare varebiler og personbiler som kom fullastet, men nå ser vi det også med trailere, sier hun.

OPPDAGER MEST

Mellom 50 til 80 prosent av all alkohol og narkotika som beslaglegges i Norge, blir funnet av tollerne på Svinesund. Tollstasjonen er også den mest moderne i landet.

Erfaringsene ved Svinesund er at det særlig er smuglervarer som sigaretter, øl og brennevin som går igjen i trailere og vogntog.

Trailertrafikken forbi grensa er aller travlest søndag ettermiddag, og den mest travle dagen i året er 2. pinsedag.

Første møte

1200 trailere passerer Svinesund i snitt hvert eneste døgn. Før noen av sjåførene får kjøre inn i landet, må de innom Tollvesenets ekspedisjonsluke.

Røntgensyn

Her blir 600 trailere skannet i måneden. I fjor ble det gjort 332 funn ved hjelp av skanneren.

Lastet med ...

I 2014 var det tre store narkotikabeslag og fire store alkoholbeslag i trailer på Svinesund, i tillegg til mange mindre beslag. Hittil i år har det vært ett stort narkotikabeslag og ett stort alkoholbeslag.

Full sjekk

Førerhytta til sjåføren blir også nøye undersøkt.

Nese for narkotika

Kjøretøyene kan også bli undersøkt med hund. Verken tollhunden Jim eller tollerne fant noe ulovlig i denne traileren.

Svart fiske gir svart

Regjeringen intensiverer jakten på ulovlig fangst og fiskerikriminalitet. Frykten er at svart fiske på sikt kan bety svart hav.

Tekst: Thore Simenstad | thore.simenstad@toll.no
Foto: Tollvesenet

Ulovlig fiske har en verdi på over 160 milliarder kroner på verdensbasis, og hver fjerde fisk omsettes utenfor det regulerte markedet. I Norge skal fiskerietterretning bekjempe fiskerikriminalitet og sikre at fiskebestandene ikke blir beskattet for hardt.

Ved å jobbe på tvers av etater og landegrenser, håper fiskeriminister Elisabeth Aspaker (H) å bli mer slagkraftig. Hun vil jakte på bakmennene, og ikke bare båtene deres.

Derfor har Norge tatt initiativ til et nytt internasjonalt samarbeid, Nord-Atlantisk Fiskerietterretning (NA FIG). Her samarbeider Danmark, Irland, Island, Nederland, Storbritannia og Norge. I tillegg har Canada, Portugal, Sverige, Tyskland og USA meldt sin interesse.

Samarbeidet skal jobbe for å avdekke økonomisk kriminalitet i fiskerinæringen, som har vært et voksende problem i svært mange år. Et eksempel på at internasjonalt samarbeid hjelper, er at det ulovlige fisket i Barentshavet ble redusert til nær null i 2009 i et vellykket samarbeid med russiske myndigheter.

EKSPORTKONTROLL

– NA FIG består av fiskerimyndighetene, Skatteetaten og Tollvesenet, og vi ser at disse etatene har styrket samarbeidet i deltakerlandene, sier seniorrådgiver Reidar Knutsen i seksjonen for økonomisk kontroll i Toll- og avgiftsdirektoratet.

I gruppen utveksles erfaringer, modus og annen åpen informasjon. I det internasjonale samarbeidet er tollavtalene kanalen for utveksling av taushetsbelagt informasjon mellom tollmyndighetene. Har Tollvesenet allerede etablert en tollavtale, åpner det for informasjonsutveksling om enkeltsaker.

BESLAGLAGT: Denne hengeren med 400 kilo fiskefilet ble stanset av tollere ved Kivilompolo tollstasjon.

Reidar Knutsen fremhever også at personlige kontakter og nettverk som man får i en internasjonal gruppe er viktig for å sikre rask

og effektiv informasjonsflyt.

– Eksportkontroll er Tollvesenets rolle i kampen mot svart omsetning av fisk, sier

hav

Knutsen. Størstedelen av fiskeimporten til Norge er direkte landinger av fisk, som er fritatt for toll og merverdiavgift. Det er heller ikke toll på ordinær fiskeimport, og merverdiavgiften er fradragsberettiget i firmaregnskapene. Hovedmotivet for å underrapportere fisk som kommer inn til Norge, er å unngå å belaste kvoten, og de fleste landinger skjer med norske fartøy som er unntatt deklarasjonsplikt til Tollvesenet.

Ifølge Knutsen er det riktig for Tollvesenet å fokusere på eksportkontroll for å avdekke eventuell uregistrert fisk som har gått gjennom verdikjeden i Norge.

– En grundig eksportkontroll bidrar også til et godt omdømme og at Norge framstår som en seriøs handelspartner, sier avdelingsdirektør Eivind Kloster-Jensen i kontrollavdelingen i Toll- og avgiftsdirektoratet. Tollvesenets oppgave er å sørge for at eksportpapirene fra Norge er til å stole på. Når Tollvesenet avdekker svindel med den norske eksporten, gir dette ofte økte inntekter i importlandet. Det vil i noen tilfeller også kunne føre til økte skatteinntekter i Norge, sier Kloster-Jensen.

– Selv om arbeidsoppgaver overføres til Skatteetaten fra 2016, vil eksportkontrollen bestå i Tollvesenet – ja, den kan faktisk bli styrket, sier han.

FEIL VEKT

– Vi har flere eksempler på underdeklarte mengder av fisk, forteller Reidar Knutsen. Når fiskelaster blir veid, oppdages det at vektene er høyere enn det som står oppført i eksportdokumentene.

Det blir fisket og eksportert større kvanta enn fangstkvotene tilsier, og mottakeren får kanskje en ekstra god pris for partiet som blir sendt ut av landet når det er ekstra vekt i kassene. Betaling for ekstra fisk kan også bli satt inn på kontoer i utlandet.

– Vi har også sett at fisk blir eksportert uten at den er tolldeklart, og det er nærliggende å mistenke at dette gjøres for å bli kvitt fisk som er tatt opp utenfor kvota. Med andre ord er det muligheter for å skjule uregistrert

UTENFOR KVOTA: Et av problemene er at mange underdeklarerer fisk.

fisk i alle ledd, der kriminelle aktører tjener penger og fellesskapet som faktisk eier fisken innenfor norske soner blir taperen, sier Knutsen.

BEDRE LANDEVEGSKONTROLLER

Derfor er det igangsatt et samarbeid med Fiskeridirektoratets kontrollverk, Skatteetaten, Statens vegvesen og Tollvesenet om bedre landevegskontroller av fiskeeksporten. Det er også ønskelig å utvide samarbeidet med utenlandske myndigheter om kontroll med fartøyslaster.

I tillegg til feil vekt, avdekker Tollvesenet feilklassifiseringer ved at det er andre fiskeslag som eksporteres enn fraktpapirene viser eller at partier med tørrfiskhoder i virkeligheten er tørrfisk, noe som også kan være en måte å skjule uregistrert fisk på. Feildeklaring av produktet eller opprinnelsen kan også føre til feil tollbelastning i mottakerlandet.

– Kreativiteten er stor, men det er Tollvesenets og andre kontrollmyndigheters oppgave å avdekke og sanksjonere dette, sier seniorrådgiver Reidar Knutsen i seksjonen for økonomisk kontroll i Toll- og avgiftsdirektoratet. ■

Fakta

FISKERIKRIMINALITET

North Atlantic Fisheries Intelligence Group (NA-FIG) er et nytt internasjonalt samarbeid som Norge har tatt initiativet til.

Samarbeidet skal jobbe for å avdekke økonomisk kriminalitet i fiskerinæringen. De siste ti årene har det vært særlig ulovlig, urapportert og uregulert fangst av norsk-arktisk torsk i Barentshavet som har vært et av de største problemene.

Fiskeridirektoratet har i dag to svartelister. De som står på disse kan nektes ilandføring av fangst, omlasting og bearbeiding av fisk i norske havner.

Landene som står på verstinglista er Latvia, Litauen, Belize, Uruguay, Estland, Russland, Panama og Georgia.

Det er særlig fattige land som blir rammet av fiskerikriminaliteten. Utviklingsland står for over 50 prosent av verdens handel med fisk, og det sysselsetter over 500 millioner mennesker. Fiskerinasjoner som Spania, Portugal og Frankrike er foreløpig ikke med i avtalen.

RÅD OG TIPS

ORDBOK | SUKKERAVGIFT: Ei særavgift som blei innført i 1981. Avgifta er hovudsakleg fiskalt motivert – ho skal skaffe staten inntekter. Men ho blei òg innført av helseomsyn. Avgifta omfattar sukker (roe- og rørsukker) i tillegg til sirup og sukkeroppløysingar. Fritak blir mellom anna gitt for sukker som blir brukt til framstilling av varer til næringsformål. I 2015 er sukkeravgifta 7,47 kroner per kilo. Det nasjonale rådet for prioritering har nyleg foreslått at avgifta skal aukast.

TIPS | 350-KRONERSGRENSA:

1. januar blei verdigrensa for sendingar frå utlandet endra frå 200 til 350 kroner. Det som òg er nytt, er at dei 350 kronene no inkluderer både frakt og forsikring. Då grensa var 200 kroner, var ikkje dette inkludert. Når du handlar ei vare, er det derfor viktig å leggje til frakt og forsikring når du skal komme under 350 kroner.

RÅD | SPØR TOLLVESENET: Har du spørsmål du trur Tollvesenet kan hjelpe deg med å svare på, bør du oppsøkje sida «Spør Tollvesenet» på Facebook. Der kan du stille spørsmål og få svar frå infosenteret til etaten. Kanskje har nokon alt spurt om det same som du lurar på. Facebook-sida er bemanna mellom 08.00 og 15.30.

UT PÅ TUR: Før du legg ut på reise med kjæledyret ditt, må du sjekke kva reglar som gjeld for inn- og utreise. Foto: Tollvesenet/nyebilder.no

Med kjæledyr på ferie

Sommaren står for døra, og mange reiser utanlands i ferien. Skal du ha med deg firbeinte familiemedlemmer, må du hugse på nokre viktige punkt.

Det første du må gjere før du skal reise med dyr til eller frå Noreg, er å kontakte Mattilsynet for å undersøkje kva reglar som gjeld for dyret og for landet du skal reise til eller frå. Det er Mattilsynet som forvaltar veterinærføresegnene for levande dyr i Noreg.

RAUD SONE

Har du vore i utlandet med kjæledyret ditt, må du alltid gå på raud sone ved innreise til Noreg. Det einaste unntaket er viss du kjem med hund, katt eller ilder som har lovleg opphald i Sverige. Dersom du då har alle papira i orden, kan du gå på grøn sone.

HUGS PASSET

Det finst ulike reglar for dei ulike landa både i og utanfor EU. Det er derfor viktig å sjekke reglane for landet du skal besøkje.

Når du skal tilbake til Noreg, er det òg fleire reglar du må hugse på:

- Alle dyr skal ha veterinærsertifikat eller EU-pass.
- Alle dyr skal vere vaksinerte mot rabies minst 21 dagar før dei kjem til Noreg.
- Alle dyr skal ha identitetsmerking.
- Alle hundar skal vere behandla mot dvergbendelorm frå rev.

Flyttar du til Noreg frå utlandet og har eit dyr med på flyttelasset, kan du sleppe å betale toll eller meirverdiavgift dersom du har budd i utlandet i minst eitt år. I tillegg må du vere registrert som eigar av dyret. Fritaket gjeld ikkje for kjæledyr i næringsverksemd.

Les meir om ut- og innførsel av dyr på www.mattilsynet.no. ■

PROFIL

LOUISE HOLTUG AMUNDSEN (39)

begynte i Tollvesenet i 2010. Hun var underdirektør i toll- og merverdiavgiftsseksjonen i tre år, før hun så vidt rakk å ansette nye medarbeidere og starte opp prosjektene i den nyopprettede utviklingsenheten i avdeling for toll, merverdiavgift og vareførsel. I juli i fjor ble hun leder for Toll-Skatt-programmet, og siden 1. juni har hun fungert som regiondirektør. Hun er gift og har to barn på fem og åtte år. På fritiden liker hun å være med familie og venner, og er gjerne ute i naturen enten på ski, sykkel eller på beina.

Tett på det operative

1. juni tok Louise Holtoug Amundsen over sjefsstolen i Tollregion Oslo og Akershus. Da hadde forgjenger Odd Arne Kristiansen sittet i den i 23 år. Men stolen er bare til låns.

Tekst: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 922 61 020 |
Foto: Terje Heiestad

– Ja, jeg kommer til å søke. Svaret kommer fra Holtoug Amundsen nesten før spørsmålet er stilt. For da hun i mai ble ansatt som regiondirektør for Oslo og Akershus, var det også klart at ansettelsen er midlertidig.

– Dette er en utrolig spennende stilling, sier Louise Holtoug Amundsen, og garanterer at navnet hennes er på søkerlisten når stillingen skal lyses ut. Noe av det hun gleder seg mest til ved den nye jobben, er å være tettere på den operative delen av Tollvesenet.

– Tollregion Oslo og Akershus er for meg hjertet i det som foregår i etaten. En veldig stor del av trafikken som kommer til Norge behandles i denne regionen, blant annet via Gardermoen, fergeterminalene, togene og gods- og postsentralene på Alnabru. Det er her det skjer.

I 23 år har regionen hatt samme leder. Hvilke endringer vil den midlertidige regiondirektøren komme med? – Det kommer

mange endringer utenfra denne høsten. Vi skal innføre forenklet transfer på Gardermoen, blålysordningen gjennomføres og oppgaver og ansatte skal overføres til Skatteetaten. Det blir hovedfokuset den første tiden, sier hun, og legger til at hun også er opptatt av å bli bedre kjent med organisasjonen, oppgavene, de ansatte og eksterne samarbeidspartnere.

DEN NYE FASEN

Det er fem år siden Tollvesenet fant henne, som Holtoug Amundsen selv beskriver det. Tilfeldigheter eller ikke – nå har hun vært ansatt i fem år, og hun stortrives. Siden 2010 har hun hatt fire ulike stillinger, inkludert regiondirektørstillingen. I nesten ett år har hun vært leder for Toll-Skatt-programmet.

– Det har vært veldig intensivt og krevende, men spennende og lærerikt.

– *Hvordan blir det å forlate prosjektet før det er ferdig?*

– Det går bra. Arbeidet går over i en ny

fase nå, og da føles det naturlig. Jeg vet at det blir ivarettatt på en god måte, og jeg kan plukke opp det videre arbeidet et nytt sted.

DEN STOLTE ETATEN

Det som slår 39-åringen når hun tenker på Tollvesenet, er bredden i arbeidsoppgavene samt gløden og stoltheten til de ansatte.

– De som jobber her og kompetansen deres er unik. Mange har vært ansatt i flere tiår, og de har et samfunnsengasjement og en stolthet ved å være her som jeg tror er få andre statlige etater forunt, sier hun. Holtoug Amundsen påpeker også at den store kompetansen de ansatte i etaten besitter er verdifull og bredere enn mange tror.

– Mange tror vi bare skal finne narkotika og passe på kvoten, men vi gjør så mye mer. All internasjonal handel og alt som importeres og eksporteres til Norge skal håndteres av våre systemer. Vi kontrollerer og følger opp også på vegne av et tyvetalls andre offentlige etater. ■

DAGLIG: Til daglig sitter rådgiver Kjetil Olsen på etterretningsdesken.

JOB BEN MIN

Navn: Kjetil Olsen

Yrke: Rådgiver og instruktør

Arbeidsplass: Etterretningsdesken i Tolldirektoratet og Toll- og avgiftsetatens kompetansesenter

Antall kolleger: 4 på etterretningsdesken og 70 instruktører ved kompetansesenteret

Full kontroll

Kjetil Olsen er en av de første aspirantene ved tollutdanningen møter, og det har de gjort i 15 år. De beste kontrolltriksene lærer han imidlertid ikke bort ved første møte.

Tekst og foto: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 92 26 10 20

I løpet av 2015 skal tre kull med tollaspiranter starte på tollutdanningen ved Toll- og avgiftsetatens kompetansesenter. Etter 26 måneder kan de kalle seg tollinspektører, men før den tid må de bestå introduksjonskurs, basiskurs, fordypning og ikke minst praksis.

I løpet av utdanningen treffer de rundt 70 forskjellige instruktører. Kjetil Olsen er en av dem.

– Introduksjonskurset er morsomt. Da er alle veldig lærevillige og engasjerte. De er nysgjerrige på alt og kan ingenting i det hele tatt. Og jeg er en instruktør som trenger feedback. Jeg sitter ikke akkurat stille

ved kateteret, sier Olsen. Selv har han vært i etaten i over 20 år.

HOLDER PÅ HEMMELIGHETENE

I løpet av ett år er han flere ganger på plass i Toll- og avgiftsetatens kompetansesenter. Første møte har han med elever under introduksjonskurset. Her lærer han dem hva som skjer under en kontroll, hvordan de bør opptre og hvilke rettigheter de har. På tre timer skal han forberede dem på hva en tollkontroll innebærer, men alle hemmeligheter avslører han imidlertid ikke.

– Jeg kan ikke være for detaljert og avsløre for mye. Dette er så tidlig i utdanningen, og

– Jeg kan ikke være for detaljert og avsløre for mye. Dette er så tidlig i utdanningen, og vi vet at ikke alle fullfører. Da kan vi ikke fortelle alt.

vi vet at ikke alle fullfører. Da kan vi ikke fortelle alt, sier Olsen.

Han er likevel glad for at nyansatte får et raskt innblikk i kontrollvirksomheten i etaten.

GOD KONTAKT

Når Kjetil Olsen ikke er i et klasserom hos Toll- og avgiftsetatens kompetansesenter, sitter han som rådgiver på etterretningsdesken. Sammen med fire andre har han ansvaret for å bemanne desken som svarer på alle etterretningshenvendelser fra Norge og utlandet. Desken sjekker opp biler, personer og beslag, vurderer kjenninger, styrer operasjoner og svarer på tipstelefonen.

Den jobben har Olsen hatt siden 2002, men da hadde han allerede jobbet ti år i kontrollavdelingen i Oslo.

Hvor mange aspiranter han har undervist, tør han ikke begynne å regne på, men ofte treffer han på dem senere i jobben på e-desken.

– Det er veldig hyggelig. Ved å være instruktør blir jeg kjent med mange nye kolleger. Plutselig ringer det noen jeg hadde på introkurs for ti år siden, sier Olsen.

Han tror også at etterretningsdesken har nytte av jobben hans som instruktør, fordi det blir lettere for nye ansatte å ta kontakt med dem.

– Da har de et navn og et fjes de kan kontakte.

MØTE MED RETTEN

Kjetil Olsen er også instruktør under basiskursene og i fordypning. Da har han rapportlære og forbereder elevene på eventuelle møter med rettsvesenet.

INSTRUKTØR: Flere ganger i året er Kjetil å finne som instruktør ved kompetansesenteret.

– En tollrapport er offentlig, så dermed kan de også risikere å bli innkalt i retten, sier Olsen.

Hvordan basiskurset og fordypningskurset foregår, er også noe rådgiveren holder tett til brystet.

– Særlig på fordypningskurset er det litt hemmelig hva vi holder på med. De skal komme litt uforberedt, sier han.

Etter 15 år som instruktør har ikke Kjetil Olsen planer om å gi seg med det første.

– Jeg holder på så lenge jeg får lov, sier han.

I forbindelse med at Skatteetaten skal overta flere av Tollvesenets oppgaver, vil også utdanningen ved kompetansesenteret bli endret. Dette arbeidet er i full gang. Noen endringer vil bli gjort inneværende år, men hvordan utdanningen vil se ut i etterkant av overgangen 1. januar er foreløpig ikke fastsatt. ■

Fakta

UTDANNING I TOLLVESENET

- Toll- og avgiftsetatens kompetansesenter ble etablert i 1937.
- Utdanningen het tidligere Tollskolen, men har endret navn til Toll- og avgiftsetatens kompetansesenter (TKS).
- For å bli toller må du søke en tollaspirantstilling.
- Det varierer hvor mange aspirantkull TKS har hvert år. I 2013 var det tre kull, i 2014 ett kull, og i 2015 planlegges det tre kull.
- Hvert kull består av mellom 20 og 30 aspiranter.
- Hver region lyser ut aspirantstillinger, og det er regionen som velger ut hvem av søkerne som blir ansatt og får starte utdanningen.
- Tollerutdanningen varer i 26 måneder. Da er du utdannet tollinspektør.
- Utdanningen består av et introduksjonskurs, et basiskurs og fordypning i tillegg til praksisperioder.
- Alle nyansatte i Tollvesenet må også delta på introduksjonskurset ved TKS.
- Ingen av TKS sine instruktører jobber kun ved kompetansesenteret. Samtlige er i jobb i etaten. I tillegg til noen eksterne instruktører.
- For mer informasjon om jobb i Tollvesenet, se www.toll.no.

HISTORIE

Borgartorget: Her går tollarar i Kristiansand med tollflagget som fane i borgartorget 17. mai 1945. FOTO: Kristiansand regiontollstad

Tollvesenet i krig

Krigsåra var ei turbulent og krevjande tid for dei tilsette i Tollvesenet, men for etaten medførte ikkje krigen dei store endringane.

Tekst: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 922 61 020

I år er det 75 år sidan invasjonen av Noreg. I Tollvesenet blei mange påverka av okkupasjonen, men arbeidsoppgåvene blei i liten grad endra.

– Hovudbiletet var ein etat som var stabil, tradisjonsbunden og utanfor søkjetilsette til makthavarane, og som elles klarte seg gjennom okupasjonsåra utan store endringar, heiter det i boka *Fra skillingsoppkrever til samfunnsbeskytter* som blei utgitt av Toll- og avgiftsdirektoratet i 2012.

LIK ORGANISERING

Då tyskarane invaderte Noreg 9. april 1940, reagerte folk flest med vantru og forvirring. Tollvesenet var ikkje noko unntak. Ei historie frå Bergen fortel om ein kontrollør som 9. april bad distriktssjefen om permisjon fordi han var vernepliktig offiser. Han fekk beskjed om at det skulle han få når han var ferdig med losseoppgjerna sine. Det var ein jobb som gjerne tok eit par dagar. Etter invasjonen gjekk dagane i stor grad som normalt for dei tilsette i Tollvesenet. Dei hadde stort sett like arbeidsoppgåver og lik organisering.

Etter kvart kom det likevel nokre endringar. Utanrikshandelen blei betydeleg endra, og import- og eksportvolumet gjekk kraftig ned. Likevel blei det ikkje gjort nokon endringar i tollova eller tolltariffen, og Tollvesenet skulle som før kontrollere alle varer, transportmiddel og personar som kom til og drog frå landet.

TOK OVER GRENSA

Det var tenestemennene på grensa som merka krigsåra best. I september 1941 bestemte Reichskommissar Josef Terboven at alle tenestemenn på grensa skulle omplasserast.

Han ville ikkje at dei skulle jobbe på heimstaden sin, i frykt for at dei skulle vere aktive i flyktingtransporten. Omplasinga blei gjennomført, men sommaren 1942 var alle tilbakeførte igjen.

Den største og mest dramatiske endringa for grensekontrollen var opprettinga

Fall under krigen: Halle Olsen Tjelflaat var den første tollaren som fall under krigen då tyskarane kom til Bergen 9. april 1940. Foto: Tollbladet Norsk Tolltidende

av grensepolitiet.– Stort sett var det slik at grensepolitiet gjennomførte sine patruljar og Tollvesenet sine. Slik var det heilt til Reichskommissar Terboven hausten 1944 stengde alle tollstasjonar ved grensa, står det i *Fra skillingsoppkrever til samfunnsbeskytter*.

Dermed overtok tyskarane og grensepolitiet alt oppsyn med grensa, og dei tolltilsette blei permitterte.

BLEI OPPSAGDE

Tollvesenet blei som alle andre offentlege etatar utsette for nazifisering, men slapp lettare unna enn mange andre. Tilsette blei ikkje erstatta av NS-medlemmer, men det hende at NS-søkjarar blei føretrekte ved nyttilsetjingar. Tal frå Statistisk sentralbyrå viser at 93 av dei 1871 tenestemennene i Tollvesenet var medlemmer av NS 8. april 1940. Det utgjør 4,9 prosent.

8. mai 1945 var 5,2 prosent og 81 av 1553 tilsette NS-medlemmer. Alle 81 blei suspenderte og oppsagde etter krigen.

Tragediar ramma også etaten. Ti tollarar døydd i tysk fangenskap, og mange fleire blei arresterte og fengsla i kortare og lengre periodar. ■

TAL OM TOLL

0 48 12

er telefonnummeret du skal ringje dersom du har mistanke om smugling og vil tipse Tollvesenet.

27 900

dopingtablettar blei avslørte då Tollregion Oslo og Akershus hadde kontroll på E18 24. februar.

435

kroner er årsavgifta for elbil, veteranbil, moped, traktor og taxi (med hovudløyve).

219

milliardar kroner bidrog Tollvesenet med til statskassen i 2014.

30.

juni er fristen for å vrake bilen dersom du skal få refundert halvparten av årsavgifta.

25 mill. i statsbudsjettet

12. mai la finansminister Siv Jensen (FrP) fram revidert statsbudsjett. I det reviderte budsjettforslaget til regjeringa er det sett av 25 millionar kroner til omorganisering og omstilling i samband med arbeidet med å overføre delar av Tollvesenet sine oppgåver til Skatteetaten. I budsjettet er det òg trekt ut midlar for dei medarbeidarane som alt er overførte til Skatteetaten. Det reviderte nasjonalbudsjettet blir behandla i Stortinget, som gjer vedtak i slutten av juni.

TOLLTAVLA

KURS FOR NÆRINGSDRIVANDE

(Arrangør: Tollregion Oslo og Akershus)

KURS	TIDSPUNKT	KVAR	FOR KVEN
Basiskurs i tollbehandling	22. og 23. september kl. 08.30–15.30. Påmeldingsfrist 15. og 16. september	Tollbygget ved Oslo lufthamn Gardermoen, Edvard Griegs vei	Alle som tollekspederer varer eller driv verksemd knytt til import eller eksport
Kurs i opphavsreglar – preferansetollbehandling	6. oktober kl. 09.30–14.00. Påmeldingsfrist 29. september	Tollbygget ved Oslo lufthamn Gardermoen, Edvard Griegs vei.	Alle som importerer eller eksporterer varer eller vurderer å begynne med det. Speditørar og controllerar
Kurs i toll- og avgiftsfritak, mel-lombels innførsel og tollverdi	28. oktober kl. 08.30–15.00. Påmeldingsfrist 21. oktober	Tollbygget ved Oslo lufthamn Gardermoen, Edvard Griegs vei.	Speditørar, deklaranter og controllerar
Kurs i klassifisering – lær tolltariffen å kjenne	8. oktober kl. 09.00–15.00. Påmeldingsfrist 1. oktober	Tollbygget ved Oslo lufthamn Gardermoen, Edvard Griegs vei	Alle som tollekspederer varer eller driv verksemd knytt til import eller eksport
Kurs i særavgifter	15. oktober kl. 09.00–15.00. Påmeldingsfrist 8. oktober	Tollbygget ved Oslo lufthamn Gardermoen, Edvard Griegs vei	Alle som importerer eller produserer særavgiftspliktige varer. Speditørar, innkjøparar og controllerar
Kurs i tollagerhald	24. september kl. 09.00–15.00. Påmeldingsfrist 17. september	Tollbygget ved Oslo lufthamn Gardermoen, Edvard Griegs vei	Alle som har tollager, vurderer å skaffe seg det eller vil vite meir om det

TOLLREGIONANE

Tollregion Aust-Noreg
Postboks 180
1601 Fredrikstad

Tollregion Oslo og Akershus
Postboks 8122 Dep.
0032 Oslo

Tollregion Sør-Noreg
Boks 247
4663 Kristiansand

Tollregion Vest-Noreg
Postboks 1893-1895 Nordnes
5817 Bergen

Tollregion Midt-Noreg
Postboks 9475 Sluppen
7495 Trondheim

Tollregion Nord-Noreg
Postboks 2133
9267 Tromsø

KONTAKT TOLLVESENET:

22 86 03 12

Tollvesenet i krig

SJÅ SIDE 26

Med kjæledyr på ferie

SJÅ SIDE 22

INNANFOR KVOTEN: Ein av dei reisande som kontrollkontoret stansa, hadde full kontroll på kvoten.

Sjekk kvoten

Fleire lèt seg freiste til å ta med seg meir alkohol eller tobakk heim frå ferie enn det som er lov. Det lønner seg ikkje.

Tekst: Karoline Carlsen | kaca@toll.no | 922 61 020

For det første fordi du bryt lova, for det andre fordi det kostar deg dyrt. Det er heller ikkje spesielt kostbart å køyre på raudt og fortolle det du eventuelt har teke med deg for mykje.

Har du med deg éin liter brennevin over kvoten, får du eit førelegg på 400 kroner. Det same får du for to liter vin for mykje, 400 sigarettar for mykje og 500 gram snus over kvoten. Då Tollregion Oslo og Akershus kontrollerte ferjepassasjerar som hadde vore i Danmark, var det fleire som enda opp med forenkla førelegg. Dei fleste hadde

ikkje bilen full av smuglargods, men ei spritflaske eller to for mykje. Dermed måtte kontorsjef Paul Johan Ask og kollegaene hans skrive ut fleire førelegg.

DEN LOVLEGE KVOTEN ER:

- 1 liter brennevin, 3 liter vin og 2 liter øl
- 4,5 liter vin og 2 liter øl
- 6,5 liter øl
- 3 liter vin, 2 liter øl, 200 sigarettar eller 250 gram andre tobakksvare (til dømes snus) og 200 blad sigarettpapir
- 1 liter brennevin, 1,5 liter vin, 2 liter øl, 200 sigarettar eller 250 gram andre tobakksvare og 200 blad sigarettpapir
- 5 liter øl, 200 sigarettar eller 250 gram andre tobakksvare og 200 blad sigarettpapir

TOLL
CUSTOMS